

درباره مجله و دکتر علی خزاعی فر و مجله مترجم؛ اولین شماره مجله مترجم در بهار ۱۳۷۰ در مشهد انتشار یافت و تاکنون ۴۴ شماره آن منتشر شده است. دکتر خزاعی فر استاد دانشگاه فردوسی هستند و لیسانس خود را در رشته ادبیات انگلیسی، فوق لیسانس در رشته آموزش زبان انگلیسی و در رشته زبان‌شناسی از دانشگاه یومیت انگلستان دکترای دریافت کرده‌اند.

ایشان همچنین یک دوره فرهنگ‌نویسی را هم گذرانده‌اند و علاوه بر سردبیری مجله مترجم پنج شماره مجله Reader (ریدر) را منتشر کرده‌اند.

پس از علی دهباشی، عبدالله کوثری به عنوان سخنران دوم این جلسه ضمن قدردانی از مجله بخارا که بانی چنین مراسمی برای این مجله بوده است از تاریخچه مترجم برای حاضران حکایت کرد که خلاصه‌ای از آن تقدیم خوانندگان می‌شود:

چگونگی «مترجم» منتشر می‌شود

عبدالله کوثری

در سال ۱۳۷۰ وقتی آقای خزاعی فر به من پیشنهاد کردند نشریه‌ای ویژه ترجمه منتشر کنیم راستش را بخواهید من باور نمی‌کردم این همه حرف و بحث درباره ترجمه وجود داشته باشد. آخر من هم مثل همه مترجمان هم نسل خودم و نسل قبل از خودم صرفاً از روی علاقه به طرف ترجمه رفته بودم و از نظریه‌های ترجمه و این جور چیزها اصلاً خبر نداشتم. امروز می‌بینم که این نشریه پانزده سال است منتشر می‌شود و ماه‌نوز خیلی حرفهای تازه می‌شنویم. یک مشکل عمده ما این بود که می‌خواستیم نشریه‌ای تخصصی آن هم در شهرستان راه بیندازیم. متأسفانه این رسم نادرست در تهران هست که هر کاری را که در شهرستان صورت گرفته باشد با ناباوری و شاید حتی با تحقیر نگاه می‌کنند. به هر حال کار مشکلی بود که همکاری مترجمان و نویسندگان صاحب نام را جلب کنیم. خوشبختانه مترجم از این حیث اقبال بلندی داشت. از همان شماره اول خیلی‌ها با ما همکاری کردند و البته به تدریج که مترجم «جا افتاد» تعداد همکاران بیشتر شد. در اینجا باید از کسانی که در همان چند شماره اول به یاری ما آمدند و به اصطلاح «چراغ اول را روشن کردند» تشکر بکنم. کسانی چون آقای صالح حسینی آقای خرماهی زنده یاد کریم امامی و سرکار خانم امامی و آقای صلح‌جو و جناب دکتر مجدالدین کیوانی.

به نظر من نشریه مترجم ترجمه را در جایگاه شایسته خودش نشان داد و اهمیت ترجمه را در عرصه فعالیت فرهنگی به ما نشان داد. ما از نیمه عهد ناصری تا امروز شاهد تلاش مترجمان خودمان بوده‌ایم. مترجمان ما نه تنها فلسفه جدید و ادبیات جدید را به ما شناساندند بلکه از آن مهم‌تر زبانی پدید آوردند که قبلاً وجود نداشت. زبانی که می‌توانیم با آن رمان بنویسیم داستان کوتاه بنویسیم و نقد بنویسیم. این از دستاوردهای مهم ترجمه است.

● علی صلح جو گفت: ویراستار باید آمادگی روبرو شدن با نثرهای متفاوت با نثر معمول را داشته باشد. در ترجمه، هر نثری بنا به نوع واژگان و ساختار زبان در متن... (عکس از جواد آتشباری).

این که مترجم تا چه حد در بهبود ترجمه بخصوص برای نسل جوان موثر بوده چیزی است که به سنجش در نمی‌آید اما بی‌گمان دانش ما را درباره ترجمه افزایش داده و این در هر حال می‌تواند تاثیری در کار ما بگذارد. همچنین یقین دارم که مترجم سطح نقد ترجمه را بالا برده. ما در این سالها حساسیت زیادی به نقد داشتیم و هر نقدی را چاپ نمی‌کردیم. نقدهایی که منتشر شد کم و بیش از نمونه‌های خوب نقد بود و فکر می‌کنم با کمک همین نقدها هم روش نقد کردن بهتر شد و هم ما نقدپذیرتر شدیم.

سرنوشت هر نشریه‌ای جدا از تلاش مسئولانش به همت کسانی بسته است که با آن همکاری می‌کنند و مطلب می‌دهند. مترجم در این پانزده سال از همکاری همه مترجمان و نویسندگان خوب ما برخوردار بوده. بدون همکاری شما این نشریه نه دوام می‌آورد و نه به جایگاه امروزی‌اش می‌رسید. امیدواری همکاری شما همچنان ادامه داشته باشد و نشریه مترجم به یاری شما هر سال گامی به جلو بردارد.

سخنران بعدی، علی صلح‌جو ویراستار برجسته دهه‌های اخیر درباره «زبان متفاوت» چنین گفت:

علی صلح‌جو

زبان متفاوت

ترجمه‌هایی که به منظور ویرایش به ویراستار می‌دهند دو دسته‌اند. برخی از آنها غیرقابل ویرایش‌اند. ویراستار، پس از مرور نوشته، پی می‌برد که نمی‌توان آن را ویرایش کرد. به عبارت دیگر، اثر به قدری نادرستی دارد که تقریباً باید آن را بازنویسی کرد. گروه دیگر ترجمه‌هایی هستند که می‌توان آنها را اصلاح کرد و، به اصطلاح، قابل ویرایش‌اند.

ترجمه‌های قابل ویرایش را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد: ترجمه‌هایی که ویرایش آنها آسان است و ترجمه‌هایی که اصلاح آنها بسیار مشکل است. این آسانی و سختی گاه ناشی از زبان متن اصلی است و گاه ناشی از زبانی که مترجم در ترجمه به کار گرفته است. ویراستاران در ویرایش ترجمه‌های گروه اول مشکلی ندارند و اصلاح آنها نیز زمان زیادی نمی‌گیرد. زبانی که مترجم در این گونه آثار به کار می‌گیرد زبانی نسبتاً ساده و معیار است و ویراستار یا خواننده برای درک آن نیاز به تلاش اضافی ندارد.

ترجمه‌هایی که زبان نسبتاً مشکلی دارند نیز دو دسته‌اند. به طور کلی، هنگامی که ویراستار با چنین ترجمه‌هایی روبرو می‌شود، خود را برای تلاشی سخت آماده می‌کند. ویراستار با جمله‌هایی مواجه می‌شود که باید آنها را به آرامی بخواند و کلمه به کلمه با اصل مقابله کند. گاه لازم است برخی از جمله‌ها را دو سه بار بخواند تا معنی روشنی از آنها بیرون